

ikke yderligere fremdragen til endelig Behandling i Udvalget. Forsaavidt der i den Henseende er paadraget et formelt Ansvar, hoiler det paa mig. Jeg siger dog kun et „formelt“ Ansvar, thi jeg havde forøvrigt dengang Grund til at tro, og jeg har det endnu, at jeg i den Henseende var i Overensstemmelse saavel med Udvalget som med den daværende Forsvarsminister. — Hvad der forøvrigt er blevet fremsført med Hensyn til de Planer for vort Forsvarsvæsens Ordning, nemlig Befæstningsanlægene, der foreligge i de to Lovforslag, har ikke kunnet Andet end bidrage til at støtte mig i den Opfattelse, at her ikke foreligger Andet end en Begyndelse til en Forsvarsplan, og naar det er fremgaaet af disse Dages Forhandlinger, naar navnlig de ærede militære Medlemmer heri Salen have erklæret, at de kunne være enige i de Punkter, der her foreligge, da er det netop kun, fordi Enhver især af dem betragter disse Punkter som Begyndelser, hvilke de derfor ikke tillægge større Vægt, end at de mene, at fordi dette og hint Punkt bliver afgjort nu, vil det dog ikke absolut foregribe deres Planer. Jeg siger, at dette yderligere har bekræftet mig i min Opfattelse, men det har tillige maattet bidrage til yderligere, at gjøre mig betænkelig ved at følge den Vej, her er antydet for os. Jeg vil gjøre opmærksom paa, at naar man sammensætter det Lovforslag, som vi nu behandle, med det tidligere, bliver der ialt Tale om fire forskellige Planer for vort Befæstningsvæsen, og jeg skal nu blot kortelig betegne disse fire forskellige Planer. Den ene er den, som jeg tør betegne ved det territoriale Forsvar, et Forsvar, strakt i videst mulig Grad over Landet, og altsaa som følge deraf et væsentlig delt Forsvar. Det er repræsenteret ved den høitærede Krigsministers første Udtalelser her i denne Forsamling. Denne Plan støtter sig i det nuværende Forslag til den Del, som handler om et befæstet Anlæg ved Lille Belt. Den næste Plan, jeg vil nævne, er den, der kan kaldes Overforsvaret, der støtter sig til en befæstet Forbindelse mellem Sjælland og Fyn. Jeg tror at kunne betegne det ærede Medlem for Københavns 3die Valgkreds (Vermoes) som den egentlige Bærer af denne Plan. Den er antydet ved de forskellige Anlæg, der ere foreslaaede ved Store Belt, men ligesaa lidt som de foreslaaede Anlæg ved Lille Belt svare til den første Plan, ligesaa lidt svare Anlægene ved Store Belt til den anden Plan, som forudsætter en Række Forter tværs over Beltet. Den tredje Plan er den, som gaar ud paa at samle vort Forsvar til et enkelt Punkt, idet der da atter kan være delte Meninger om, hvor dette Punkt skulde være. De fleste Talere have væsentlig knyttet denne Tanke til Københavns Befæstning, og Tanken finder sit Udtryk i det foreliggende Forslag i Befæstningen om et begyndende Anlæg af en Søbefæstning ved København, om hvilket jeg alt tidligere har tilladt mig at

sige, at den indeholder hele den øvrige Befæstning, thi har man sagt A, forekommer det mig, at man er nødt til ogsaa at sige B. Det fjerde Punkt knytter sig til det Forslag, som vi i Dag behandle. Det er et Forslag, som lægger om ikke Hovedvægten saa dog en væsentlig Vægt paa Flaaden; men ogsaa denne Plan er i og for sig kun en Begyndelse. Den er en Begyndelse, fordi dens Udvikling kan ses af den Forordning, som det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 1ste Valgkreds (Thomsen) opstillede, da han sagde, at Flaadestationen ved Aggersøsfund betingede Udviklingen af de egentlige Kampstibe, og at selve Stationen ingen Betydning vilde faae uden disse. Den er altsaa i den Henseende en Begyndelse. Men jeg ser ogsaa fra en anden Side en Begyndelse der, og det er ved dette jeg vil dvale nogle Øieblikke. Der er i Motiverne til dette Forslag sagt, at Anlægget af en Flaadestation ved Aggersøsfund gjør det muligt senere at udvide denne. Der er bragt i Forslag forskellige Bygningsanlæg til Værksteder og Magasiner, som ganske vist ikke fremtræde med nogen stor Vægt med Hensyn til den Sum, de kræve, men jeg kan ikke være i Tvivl om, at ere vi først komne til et Anlæg af en Flaadestation paa dette Sted eller et hvilket som helst andet Sted, ville de Bygningsforetagender, som ville blive en følge deraf, blive langt betydeligere end, hvad her erillet i Udbygning; thi det er indlysende, at ville vi have en Station, hvorhen Flaaden kan søge, og navnlig efter en Kamp, som jo allerførst vil blive en uheldig Kamp, maa den første Betingelse, der stilles til Stationen, være den, at der findes Værksteder, hvor Skibene kunne reparere for atter at begynde deres Gjertning. Men i samme Grad, som man erkender Nødvendigheden heraf, i samme Grad er det nødvendigt, at vi faae Værksteder der, hvis Omfang vi ikke ere i Stand til at bedømme, jeg tror, at de ville blive endog meget betydelige. Dette er det ene Punkt, hvor en Udvidelse af denne Plan allerede skinner igjennem, men det Samme er Tilfældet i en anden Retning. Det er nemlig antydet, at denne Stations Beliggenhed kunde egne sig til et udvidet Forsvar fra Landsiden, og det erkjendes fra den ærede Marineministers Side, ligesom jeg tror af Alle, at dersom vi komme til en Udvidelse af denne Plan og altsaa lægge en større Vægt paa denne Flaadestation, forudsætter den ogsaa et Forsvar fra Landsiden. Dette er altsaa Antydningen af en Udvikling i en anden Retning, og jeg siger, at der derved antydet den Retning, i hvilken jeg ønsker, at man vil komme til at gaa. Thi jeg kan ikke se rettere end, at naar vi gaa til Befæstningsanlæg, maa vi ikke stille de to Værn ad, men hvor vi end befæste os, maa det nødvendig være saaledes, at saavel Flaaden som Hæren der kunne finde deres Støttepunkter. Vælg vi nemlig at stille Planerne ad, svække vi os i samme Grad, som vi blive skilte. Dette